

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 21.06.2018
Vår ref.: 201005087-32
Arkiv: 315 / 017.FZ
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Oda Bjærke
odbj@nve.no

NVEs innstilling - Revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringer i Suvdøla

NVE har mottatt krav fra Kleppsvatn hytteforening og grunneier Bjørn Sollid om vilkårsrevisjon for reguleringene i Suvdølavassdraget, hvor Drangedal e-verk KF er konsesjonær. Kravene angår minstevannføring i Suvdøla og Buvasselva, og magasinrestriksjoner i Kleppsvatn. NVE anbefaler at det innføres nye standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven for konsesjonene til utbygging av Suvdølavassdraget. Vilkårene vil gi myndighetene hjemmel til å pålegge relevante avbøtende tiltak. Vi anbefaler at standardvilkåret om sektoravgift til kulturminner skal gjelde for konsesjonen av 18.1.1957, som ble gitt uten vilkår om kulturminner. NVE anbefaler å ta inn følgende nye bestemmelser i manøvreringsreglementet:

- *Fra 15. mai til 15. september skal det slippes 20 l/s fra inntaket i Buvasselva.*
- *Fra 15.mars til 31. mai, og fra 1. september til 15. november skal det slippes 10 l/s fra Kleppsvatn. Fra 1. juni til 31. august skal det slippes 20 l/s fra Kleppsvatn.*
- *Fra 15. mai til 15. september skal tilsiget til Kleppsvatn prioriteres til å fylle opp magasinet til nivået med den gamle fløtningsdammen på kote 532.*

Innhold

Sammendrag.....	2
Sakens bakgrunn	3
Om området, eksisterende vannkraftanlegg og konsesjonsrettslig status.....	4
Revisjonsdokumentet	7
Behandlingsprosess	9
NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget.....	11
NVEs vurdering av innkomne krav	12
NVEs konklusjon	21
Merknader til nye konsesjonsvilkår	22
Merknader til nytt manøvreringsreglement	26
Øvrige merknader.....	27
Videre saksbehandling	27

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

NVE vedtok 31.8.2012 å åpne revisjon av konsesjonsvilkår for Suvdøla-reguleringene, på bakgrunn av krav fra Kleppsvatn hytteforening og grunneier Bjørn Sollid. Revisjonssaken gjelder konsesjonene gitt til Drangedal e-verk ved Kpr.reg.res. 18.1.1957: Regulering av Kleppsvann mfl. vann i Suvdølavassdraget, Kgl.res 18.8.1961: Regulering av Måvatn, Kresbutjern og Ortjern samt overføring av Heibekken til Suvdølavassdraget, Kgl. res 1.2.1963: Regulering og overføring av Lianelva og Holmevatn, og planendring ved Industridepartementets brev 18.4.1966. Revisjonsdokumentet ble sendt på høring med frist 19.5.2017, og NVE avholdt befarung 27.6.2017.

I tillegg til de opprinnelige kravene, har Drangedal e-verk hentet innspill og krav fra flere lokale aktører. Kravene angår hovedsakelig magasinrestriksjoner, minstevannføring på flere berørte elvestrekninger, og tilrettelegging for friluftsliv. Representanter for hytteforeningene peker på at det er problematisk å bruke båt i Kleppsvatn og Breilivatn/Holmevatn ved lav vannstand, og at store tørrlagte arealer er negativt både for landskapet og for fisk i vannene. Gautefall Turlag og flere grunneiere ønsker minstevannføring av hensyn til landskap, fisk og biologisk mangfold. Det har også kommet inn krav om etablering av båtoppbygg ved magasinene, tilrettelegging for handicappede fiskere, økonomisk bidrag til løypelaget i Kyrkjebygdheia, samt vedlikehold av veier og veiforbindelse mellom Tørdal og Kyrkjebygdheia.

I høringen av revisjonsdokumentet viser Fylkesmannen i Telemark til målene i vannforskriften om godt økologisk potensial, og mener at NVE må vurdere økt vannføring i Suvdøla. Telemark fylkeskommune opplyser om potensialet for viktige arkeologiske funn ved magasinene i Suvdøla, og ønsker at nye arkeologiske registreringer gjennomføres.

Drangedal e-verk er enig i at reguleringen skaper ulemper ved magasinene. E-verket vil imøtekomme krav om tilrettelegging for fritidsbåter ved Breilivatn/Holmevatn og Kleppsvatn, og vil gi økonomisk bidrag til løypelaget i Kyrkjebygdheia. E-verket foreslår at tilsiget til Kleppsvatn prioriteres til å fylle opp magasinet til kote 532 i perioden 15.5. -15.9. E-verket ønsker å videreføre dagens minstevannføring i Kleppvasselva, og i tillegg foreslår de å slippe 20 l/s i sommermånedene fra inntaket i Buvasselva, av hensyn til landskap og bademuligheter i Lianelva nedstrøms inntaket. Ifølge e-verket kan strenge magasinrestriksjoner og større minstevannføringer gå utover vinterregulert kraft, og lokal kraftforsyning.

NVE anbefaler at reguleringskonsesjonene i Suvdøla får nye oppdaterte standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven. Etablering av terskler i vassdraget, og andre tiltak for fisk, friluftsliv og ferdsel kan hovedsakelig ivaretas gjennom nye standardvilkår. Etter NVEs vurdering vil krav om minimumsvannstand i magasinene om sommeren redusere kraftproduksjonen gjennom hele året, og begrense fleksibiliteten i kraftproduksjonen. NVE anbefaler i stedet en ny bestemmelse i manøvreringsreglementet om å prioritere tilsiget til oppfylling av Kleppsvatn til kote 532 om sommeren, slik e-verket selv foreslår. En slik restriksjon vil i liten grad påvirke regulerbar kraftproduksjon i Suvdøla.

NVE anbefaler at vilkår om minstevannføring på 20 l/s i sommermånedene fra Buvasselva tas inn i manøvreringsreglementet. Etter vår vurdering vil minstevannføringen forbedre landskapet og opplevelseskvaliteter i Lianelva, uten å gå på bekostning av magasin vannstand eller kraftproduksjon. NVE anbefaler også at dagens minstevannføring i Kleppvasselva fra mars til november videreføres og tas inn i manøvreringsreglementet.

Videre anbefaler NVE at det pålegges sektoravgift til kulturminneundersøkelser for konsesjonen til regulering av Kleppsvatn, ettersom denne konsesjonen ble gitt uten vilkår om kulturminner.

Sakens bakgrunn

Generelt om revisjon av konsesjonsvilkår

Etter lovendringen av vassdragsreguleringsloven (vregl.) i 1992, jf. Ot.prp. nr. 50 (1991-92), er det åpnet for at vilkårene i tidligere gitte tidsubegrensede konsesjoner uten fastsatt revisjonstidspunkt kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet, og senest fra 2022.

Revisjonsadgangen gir primært muligheter til å sette nye vilkår for å rette opp miljøskader som er oppstått som følge av reguleringen. Ved revisjon kan også vilkårene generelt bli modernisert, og vilkår som ikke lenger er relevante kan bli slettet. Det er bare konsesjonens vilkår som kan revideres. Rammene for selve konsesjonen, inkludert regulerings høyden, kan ikke endres. Når vilkårene er revidert, vil det normalt være 30 år til neste revisjonsmulighet.

Krav om revisjon i Suvdøla

Kleppsvatn hytteforening fremmet krav om revisjon av reguleringene i Suvdølavassdraget i brev av 27.12.2006. Kravet er begrunnet med hensyn til biologisk mangfold, fiske, friluftsliv og landskap. Hovedpunktene i kravet var:

- Sommervannstand i Kleppsvatn (i perioden uten is på vannet) settes til minimum 2,5 meter under full vannstand.
- Minstevannføring i Suvdøla oppstrøms Fikjestøltjern settes til minimum 40 l/s i sommerhalvåret.

Drangedal e-verk har kommentert kravet fra Kleppsvatn hytteforening i brev av 2.12.2011. E-verket bemerker at kravet om sommervannstand i Kleppsvatn vil gi betydelig reduksjon i kraftproduksjonen. Sommervannstand i Kleppsvatn på 2,5 meter under HRV vil føre til økt overløp over dammen, og dermed tapt produksjon i både Suvdal og Suvdøla kraftverk. Sommervannstanden er normalt ikke lavere enn 4 meter under HRV etter snøsmeltingen, unntatt ved behov for inspeksjon av dammen. Dagens minstevannføring i Kleppsvasselva følger anbefalingene til Sørnorsk økosenter AS som ble fastsatt i reguleringsplanen for utbyggingen av Suvdøla i 2003/2004. E-verket mener dette er tilstrekkelig. E-verket ønsker en god dialog om tiltak som kommer de berørte partene til gode.

Grunneier Bjørn Sollid har også spilt inn et krav om revisjon i brev datert 27.12.2011. Sollid ønsker minstevannføring i Suvdøla nedstrøms Fikjestøl, og mener at vassdragsmiljøet i Suvdøla har blitt sterkt skadelidende av utbyggingen.

Lokale innspill

Drangedal e-verk har samlet innspill til revisjonssaken fra lokale lag og foreninger, og har holdt folkemøter i de to berørte kommunene. E-verket har mottatt innspill om følgende:

- **Gautefall Turlag:** Minstevannføring i Buvasselva
- **Jørgen Tveit:** Minstevannføring i Holmevasselva
- **Jorunn Haugen og Helge Tunheim, Linda Haugen:** Magasinrestriksjoner i Kleppsvatn
- **Linda Haugen:** Utskifting av masser ved båtplasser i Kleppsvatn.
- **Breili vel mfl. grunneiere:** Magasinrestriksjoner i Breilivatn/Holmevatn
- **Breili vel, grendemøte Tørdal:** Vedlikehold av veier, og vei fra Kykjebygdheia til Tørdal
- **Grendemøte Nissedal, Bjørn Reime:** Tiltak for handicappede fiskere, og tilrettelegging for båt ved Breilivatn/Holmevatn
- **Breili vel:** Rist for å hindre rømming av fisk til Kjempåsvatnet

- **Bjørn Reime mfl. grunneiere, grendemøte Nissedal:** Økonomisk bidrag til Kykjebugdheia løypelag
- **Grendemøte Nissedal:** Nedtapping av Breilivatn/Holmevatn for å grave ned drikkevannsledning

Drangedal kommune kommenterer revisjonskravene i brev til NVE 14.8.2012. De mener det må gjøres grundige kost/nytte-vurderinger av kravene om minstevannføring. Kommunen viser til beregninger gjort av Drangedal e-verk av minstevannføring på 30 l/s fra Kleppsvatn, Fikjestøldammen og inntak i Buvasselva, som viser betydelige tap av inntekter. Ettersom mye av overskuddet fra e-verket går til kommunen, vil eventuelle pålegg som medfører krafttap påvirke kommunens tjenestetilbud.

Åpning av revisjonssak

NVE vedtok 31.8.2012 å åpne vilkårsrevisjon av gjeldende konsesjoner i Suvdølavassdraget. Drangedal e-verk har deretter utarbeidet et revisjonsdokument med hensikt å beskrive forholdene i vassdraget og erfarte skader og ulemper som følge av reguleringen, og gi en vurdering av innkomne krav.

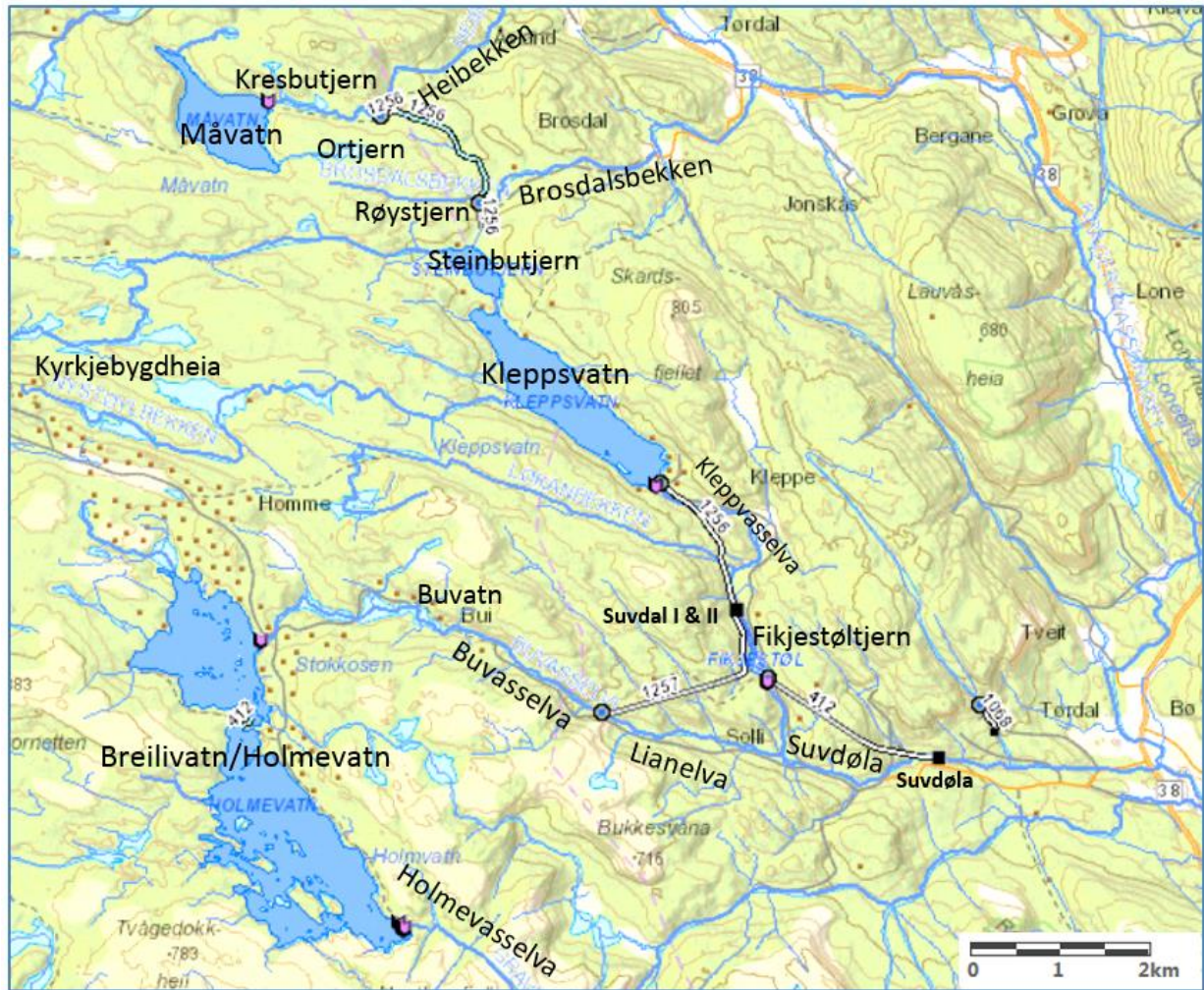
Om området, eksisterende vannkraftanlegg og konsesjonsrettslig status

Suvdøla er et sidevassdrag i øvre del av Kragerøvassdraget. Fra Kykjebugdheia i Nissedal kommune renner Suvdøla over i Drangedal kommune. Vassdraget renner videre fra Kleppsvatn, via Fikjestøltjern og ned til utløpet i Loneelva ved Bø i Tørdal. Breilivatn har utløp til Buvasselva, som lengre ned kalles Lianelva, før den renner ut i Suvdøla ca. 900 m nedstrøms Fikjestøltjern (fig.1).

Flere vann er overført til Suvdøla. I nord er Måvatn, Kresbutjern og Ortjern overført fra Heibekken til Steinbutjern, oppstrøms Kleppsvatn. I sør er Holmevatn overført til Breilivatn, slik at dette nå utgjør ett magasin. Buvasselva/Lianelva er overført til Suvdal kraftstasjon og Fikjestøltjern via et inntak ved ca. kote 525. De største magasinene i vassdraget er Kleppsvatn og Breilivatn/Holmevatn. Reguleringene i Suvdøla utnyttes i Suvdøla kraftverk og Suvdal I & II, med en total produksjon på 39 GWh/år (tabell 1).

Nedbørsfeltet til Suvdøla er ca. 68 km². Av dette er om lag 13 km² overførte felt fra Holmevatn og Måvatn. Det uregulerte restfeltet ved utløpet av Suvdøla utgjør ca. 11,5 km². Tilsiget til Suvdøla er karakterisert av tydelig vårflo, høy vannføring på høsten, og lite nedbør noen måneder om sommeren og om vinteren. De fleste berørte elvene har sterkt redusert vannføring hele året.

Suvdøla har brukerinteresser i form av friluftsliv og fiske. Det ligger hyttefelt i tilknytning til de største magasinene. Området benyttes til friluftsliv hele året, blant annet fotturer, fritidsfiske, skiturer, bærplukking og båtferdsel. Langs nedre del av Suvdøla er det mindre brukerinteresser, men området benyttes i noen grad av lokalbefolkningen i Tørdal.

Figur 1. Kart over Suvdølavassdraget med magasiner og vannkraftanlegg. Elva Suvdøla renner fra Kleppsvatn via Fikjestøltjern og Suvdøla kraftverk til utløpet i Bø.

Tabell 1. Kraftverk og magasiner i Suvdølavassdraget

Kraftverk	Inntak	Utløp	Produksjon (GWh/år)	Installert effekt (MW)
Suvdøla	432	182	29	4,6
Nye Suvdøla*	432	83	46	9,3
Suvdal I	538	432	5	1,5
Suvdal II	525	432	5	1,35
Magasin	LRV	HRV	Reguleringshøyde (m)	Volum (mill. m ³)
Kleppsvatn	525,5	538,0	12,5	11,0
Breili-/Holmevatn	670,5	673,5	3,0	10,0
Måvatn	658,5	664,0	5,5	3,5
Buvatn	633,0	635,5	2,5	**
Steinbutjern	556,0	558,5	2,5	**
Fikjestøltjern	422,0	432,0	10,0	0,3

* Nye Suvdøla har fått konsesjon, men er ikke satt i drift

**Periodevis økt gjennomstrømning, men blir ikke regulert

Konsesjoner i Suvdøla

Drangedal e-verk KF er konsesjonær i Suvdøla. Selskapet eies 100 % av Drangedal kommune. Drangedal e-verk eier og drifter Suvdøla og Suvdal kraftverk med tilhørende vannveier, dammer og reguleringsanlegg. Drangedal e-verk KF har følgende reguleringskonsesjoner i Suvdøla:

- Kpr.reg.res. 18.1.1957: Regulering av Kleppsvatn m.fl. vann. Konsesjonen ble gitt på ubegrenset tid. Det fremgår av planene at konsesjonen omfatter bygging av Suvdøla kraftverk med inntak i Fikjestøltjern. Fikjestøldammen, som ble bygget samtidig med kraftverket, er ikke nevnt i konsesjonen.
- Kgl.res 18.8.1961: Regulering av Måvatn, Kresbutjern og Ortjern samt overføring av Heibekken til Suvdølavassdraget. Via et inntak i Heibekken overføres vannet til Suvdøla via rør og kanal til Røystjern, og derfra via inntak og tunell til Steinbutjern. Konsesjonen ble gitt på ubegrenset tid og gjelder første del av byggetrinn 2 for Suvdølavassdraget.
- Kgl. res 1.2.1963: Regulering og overføring av Holmevatn og Lianelva. Konsesjon til resten av byggetrinn 2, som ble omsøkt i 1960. Tillatelsen er gitt på ubegrenset tid, og innebærer overføring av Holmevatn til Breilivatn, som dermed utgjør ett oppdemmet magasin, og regulering av Buvatn. I tillegg overføring av Lianelva fra inntaket i Buvasselva til Fikjestøltjern, for å øke tilsiget til inntaket til Suvdøla kraftverk. Byggetrinn 2 ga dermed en produksjonsøkning Suvdøla i kraftverk. Konsesjonen ble fornyet ved kgl. res 27.11.1970, slik at det kunne begjæres skjønn for å ordne opp i grunneierforhold.
- Industridepartementets brev 18.04.1966: Planendring. Reguleringer i konsesjonen av 18.01.1957, bortsett fra Kleppsvatn og Steinbutjern, bortfalt. Regulering av Kleppsvatn, Måvatn, Holmevatn, Breilivatn og Buvatn ble redusert. Kresbutjern fikk permanent oppdemming 1,5 meter, og Ortjern skulle ikke reguleres, men overføres til Måvatn. Et nytt manøvreringsreglement med planendringene erstatter de tidligere manøvreringsreglementene. Reglementet har ingen bestemmelser om minstevannføring eller magasinrestriksjoner.
- Industridepartementets tillatelse 24.10.1966. Ytterligere planendring. Departementet tillot at Buvatn ikke lenger reguleres, og tas ut av manøvreringsreglementet.

Nedlegging av dam

Ifølge revisjonsdokumentet reguleres verken Buvatn og Steinbutjern. NVE godkjente riving av dam Steinbutjern i brev til Drangedal e-verk 23.4.2002, forutsatt at det berørte området skulle tilbakeføres mest mulig til naturtilstanden.

Konsesjonsfrie anlegg

Kraftverkene Suvdal I og II ligger i samme kraftstasjon i nordenden av Fikjestøltjern. Suvdal I har inntak i Kleppsvatn, og Suvdal II utnytter vannet som overføres fra inntaket i Buvasselva (Lianelva). Kraftverkene produserer til sammen ca.10 GWh/år. NVE vedtok 12.2.2002 at utbyggingen av Suvdal I og II er konsesjonsfri. Tiltaket innebar en ombygging av inntaket i Buvasselva, hvor dammen ble hevet.

Nye Suvdøla kraftverk

Drangedal e-verk fikk 15.9.2017 konsesjon fra NVE til å bygge Nye Suvdøla kraftverk. Med det nye kraftverket øker kraftproduksjonen i Suvdølavassdraget med 17 GWh/år. Etter planen skal dagens Suvdøla kraftverk ved kote 182 rives, og erstattes av Nye Suvdøla kraftverk som skal etableres nederst i vassdraget ved kote 83. Rørgaten fra Fikjestøldammen skal rustes opp og forlenges (nedgravd) til det

nye kraftverket. Elvestrekningen mellom inntak og nytt kraftverk blir 5100 m hvorav 2400 m er ny utbyggningsstrekning. NVE har ikke pålagt minstevannføring i konsesjonen, men har i bakgrunn for vedtak vist til at NVE vil vurdere minstevannføring i Suvdøla i revisjonssaken.

Revisjonsdokumentet

Fra kapittel 8 i revisjonsdokumentet gjengir vi Drangedal e-verk sin beskrivelse av erfarte skader og ulemper av utbyggingen:

«8 Erfarte skadar og ulemper på grunn av reguleringa

Skadar og ulemper som følgje av reguleringa er i hovudsak avgrensa til reguleringsmagasina. Reguleringa av Holmevatn og Breilivatn er relativt beskjedne, bare 3 m. Men fordi vatna i utgangspunktet er grunne, blir det ved LRV ein del tørrlagte areal. Arealet ved fullt magasin i Kleppsvatn er ca 1,25 km² men betydeleg mindre ved lågaste vasstand (LRV). Om sommaren held ein normalt ein relativt høg vasstand i Kleppsvatn (mellom 2 og 4 m under HRV). Det kan likevel i periodar vera tungvint å få båtar ut på vatnet. I Kleppsvatn kan det ved låg vasstand vera vanskeleg å kome med båt inn i nordenden av vatnet. Meiniane om tørrlagde elvestrekningar er delte. Redusert vassføring kan gi gode vilkår for bading (Buvasselve).

Vassdragsregulering kan gjera skade for fisk ved at tilgangen til gyteområde blir redusert og ved at senking av vasstanden i sjølve innsjøane reduserer produksjonsarealet for større fisk. Den prosentvise reduksjonen i vassdekt areal ved nedtapping har vist seg som ein god indikator for skade på fiskebestandane¹⁶. Reguleringa av Kleppsvatn har gitt eit habitat som ikkje er fordelaktig for tryta. Det blir også stadfest gjennom det tynningsfiskeprosjektet som Drangedal E-verk finansierer. Resultata frå 2015 tyder på at utfiskinga har gitt betre vilkår for nye årsklassar av tryte og større variasjon i størrelse. Auren synes også å ha fått det betre på grunn av tynningsfisket. Kvaliteten skal vera akseptabel og det har også blitt eit visst innslag av større fisk sidan tynningsfiskeprosjektet tok til i 2012 er det ikkje sett ut fisk i vatnet. Det synes likevel å vera rekruttering, anten ved gyting på innløpsbekkar under HRV og/eller ved at fisk slepper seg ned ovanfor¹⁷.

Kleppsvatn, Måvatn og Holmvatn/Breilivatn har frå 1996 vore kalka, etter at pH i Kleppsvatn midt på 1970-talet var heilt nede i 4,6 og i 1983 4,4.¹⁸ Den lange perioden utan fisk gav mindre interesse for vatna.»

¹⁶ Hesthagen, T., Helleland, I.P., Sandlund, O.T., Ugedal, O. 2012. Naturindeks for Norge – metodikk for fastsettelse av skader på allopatriske aurebestander grunnet vassdragsregulering og introduksjon av fremmede arter. NINA rapport 852.

¹⁷Lars Tormodsgard, Naturpartner, mars 2016

¹⁸Data frå Vannmiljø, <http://vannmiljo.klif.no/>

Fra kapittel 10 i revisjonsdokumentet gjengir vi Drangedal e-verk sin vurdering av kravene som er fremmet i saken. E-verket har kommentert kravene, og andre aktuelle tiltak, sortert under relevante poster i vilkår etter vassdragsreguleringsloven; naturforvaltning, ferdsel, terskler og manøvreringsreglement.

«10 Vurdering av eksisterande vilkår og innkomne krav

(...)

Naturforvaltningstiltak (§ 8):

- *Utsetting av fisk vil bli utført i samsvar med pålegg gitt av Fylkesmannen/Miljødirektoratet*
- *Biologiske undersøkingar vil bli utført i samsvare med pålegg gitt av Fylkesmannen/Miljødirektoratet*
- *Gitter for å redusere tap/rømming av fisk til Kjempåsvatn er installert. Rutine for tilsyn og vedlikehald er etablert.*
- *Nye kompensierende tiltak for friluftslivet vil bli gjennomført ved at det vil bli støypt ei nedkjøring både til Breilivatn og Holmvatn slik at ein kan kome til med tilhengar og sette ut båt, også ved låg vasstand.*
- *Ansaret for å legge til rette for handikappa fiskarar bør ligge hos hytteforeiningane, med delfinansiering frå statlege og fylkeskommunale tilskotsordningar der også Drangedal Everk kan bidra økonomisk.*
- *E-verket vil ta på seg å gjennomføre tiltak i Kleppsvatn for å sikre at ikkje båtar blir øydelagde mot skarpe steinar på båtplassar ved dammen.*
- *Vegen på Kyrkjebygdheia inn til Breilivatn og Holmevatn er bygd etter at kraftstasjonen blei sett i drift, delvis som del av erstatningsoppgjæret. Vegen er open mot betaling av bompengar.*
- *Vegen frå Kleppe til Kleppsvatn blir halden ved like av Drangedal E-verk og er open for ålmenta.*
- *Vegen langs Buvasselva er stengt for ålmenn ferdsel av grunneigar. Drangedal E-verk held vegen ved like etter sitt behov for inspeksjon og vedlikehald av inntaket til Suvdal kraftstasjon.*
- *Drangedal E-verk yter eit årleg beløp på kr 25 000 som tilskot til løypelaget på Kyrkjebygdheia. Det er eit friviljug tilskot som blir gitt som kompensasjon for vanskar med å passere dei regulerte vatna om vinteren på grunn av usikker is. Tilskotet skal regulerast etter konsumprisindeksen.*
- *Drangedal E-verk syter også for at brua over kanalen mellom Holmvatn og Breilivatn blir sikra med gjerde på kantane og at brua blir gjort breiare for køyring med løypemaskin.*
- *Drangedal E-verk vil reinske kanalen mellom Måvatn og Røystjenn, fjerne flytetorver og gjera kantane slakare for å redusere risiko for folk og dyr. Gangbruer over kanalen vil bli bygd etter behov.*

Tersklar m.v. (§ 12):

- *Det er i samband med bygging av Suvdal kraftstasjon gjort avtale med grunneigarane om tersklar i Kleppsvassbekken. Grunneigarane tek på seg ansvaret for prosjektering, bygging og vedlikehald. Drangedal E-verk finansierer dette tiltaket. Tiltaket er utført i 2013.*

Manøvreringsreglement (§ 14):

Kleppsvatn

- *HRV kote 538, LRV kote 525,5 (som før, ikkje tema for revisjonssaka).*
- *Tilsig etter 15.5. skal prioriterast til å fylle opp magasinet til nivået med den gamle fløtingsdammen kote 532 fram til 15.9.*

Måvatn

- *Inga endring (som nå).*

Breilivatn/Holmvatn

- *Inga endring (som nå). Holmevatn/Breilivatn og Kleppsvatn er dei to viktigaste delane av reguleringa av Suvdølavassdraget og restriksjonar på bruken av begge magasinane vil kunne gå utover evna til å levere den krafta det er behov for. Holmevatn/Breilivatn har ei relativt lita regulering. Ein vil vurdere å reinske kanalen mellom dei to vatna for på den måten å kunne utnytte reguleringa betre. Suvdøla blir fyrst og fremst regulert for produksjon av vinterkraft, og ein har derfor prøvd å unngå noko vidare nedtapping om sommaren.*

Minstevassføring

- *Inga minstevassføring i Holmvasselva. Holmvasselva er ei sideelv til Lindalselva. Det nedbørsfeltet som er regulert med Holmvatn er ca. 6 km². Restfeltet før samløp med Lindalselva er 2 – 3 km². Turløypa kryssar elva like ved utløpet frå Holmvatn. Området verkar elles lite besøkt, og det manglar naturlege opphaldsstader for fisk på strekningen.*
- *Inga minstevassføring i Heielva/Brosdalsbekken.*
- *Inga minstevassføring i Suvdøla mellom Fikjestøldemma og Nye Suvdøla kraftstasjon. Mykje av bekken er lite synleg og attraktiv for friluftslivet. Det er heller ikkje påvist andre kvalitetar i området.*
- *Minstevassføring i Kleppevasselva er etablert ved utbygging av Suvdal kraftstasjon i 2004 og er 10 l/s frå 15.3. til 1.6. og frå 1.9 til 15.11. Frå 1. 6. til 1.9. er minstevassføringa 20 l/s.*
- *Minstevassføring Buvasselva (Lianelva) blir bestemt til 20 l/s frå 15. 5. til 15. 9. Det vil gje noko betre utskifting av vatn i elva, som er relativt godt tilgjengeleg og noko attraktiv for bading. Mykje av elva er relativt brei og med rullestein i botnen, noko som reduserer verknaden av små vasslepp.»*

Behandlingsprosess

Revisjonssaken behandles etter bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven. Revisjonsdokumentet ble sendt på høring med frist 19.5.2017. Høringen har vært kunngjort i lokal dagspresse, og revisjonsdokumentet har ligget ute til offentlig gjennomsyn. NVE mottok 5 høringsuttalelser. Uttalelsene har vært forelagt konsesjonæren for kommentarer. Etter høringsperioden arrangerte NVE en befaringsreise i området.

Høringsuttalelser

Høringsuttalelsene er tilgjengelige i sin helhet på sakens nettside via www.nve.no/konsesjoner/. Her følger en oppsummering av høringsuttalelsene:

Fylkesmannen i Telemark (19.5.2017/201005087 -25) skriver at mange av vannforekomstene er sterkt modifiserte (SMVF), og skal med bakgrunn i vannforskriften minst oppnå godt økologisk potensial (GØP). Denne tilstanden vil i mange tilfeller kreve en viss vannføring (elver og bekker). Kravene i vannforskriften og den godkjente vannforvaltningsplanen, og tilstanden godt økologisk potensiale (GØP) må vurderes for vannforekomstene som inngår i reguleringene av Suvdøla-vassdraget.

Telemark fylkeskommune (23.5.2017/201005087-26): I godkjent vannforvaltningsplan er flere vannforekomsters miljømål endret til et lavere nivå enn GØP, som er ambisjonen i lokal tiltaksanalyse. Vannforskriftens hovedmål om bærekraftig vannforvaltning og muligheter for miljøforbedringer må vurderes i et helhetsperspektiv ved revisjonsbehandlingen. Vilkår knyttet til Nye Suvdøla kraftverk bør sees i sammenheng med revisjonen.

Det foreligger ikke tilfredsstillende kunnskap om kulturhistorisk aktivitet rundt vannene. Fylkeskommunen anbefaler arkeologiske registreringer ved reguleringssonen langs regulerte vann, der opprinnelig konsesjon ble gitt før 1960. Arkeologiske undersøkelser vil kunne gi kunnskap om bruk av utmarksressurser og jernproduksjon i jernalder og middelalder, samt steinalderbosettinger.

Statens vegvesen (3.4.2017/201005087 -20) ber om at endringer i vassdraget ikke får konsekvenser for FV 38.

Siri Elsa Arnesen (19.5.2017/201005087 -22) ønsker minstevannføring i Suvdølavassdraget. Vannføring vil gi mye til naturen og de menneskene som nyter den. Hun skriver også at en eventuell økonomisk konsekvens vil være minimal ved minstevannføring, og at verdien av vann i elva er høy.

Bjørn Sollid (19.5.2017/201005087-23) ber om minstevannføring både i Suvdøla nedstrøms Fikjestøl og i Buvasselva. Det har nå kommet fast bosetting på Sollid gård, og de vil ha tilbake så mye vann som mulig. Vannet betyr mye for de som bor på Sollid, blant annet er tilgangen på vann viktig i forbindelse med dyrehold på gården.

Konsesjonærens kommentarer til høringsuttalelsene

Drangedal e-verk kommenterte høringsuttalelsene i brev av 13.6.2017.

Etter e-verkets syn vil minstevannføring på strekningen mellom Fikjestødammen og samløp med Buvasselva ha begrenset effekt fordi elva er bred og steinete. Elva nedstrøms Fikjestøl har dessuten liten allmenn interesse. E-verket understreker at Sollid gård tidligere har fått økonomisk kompensasjon for bortfall av vann forbi gården, men tilbyr å bidra til etablering av borehull dersom det blir behov for vann til dyrehold på Sollid. Ifølge e-verket er Buvasselva mer tilgjengelig for friluftsliv og bading. Minstevannføring i Buvasselva vil også gi bedre utskifting av vann videre nedover i Suvdøla.

E-verket viser til at den regionale vannforvaltningsplanen som omfatter Suvdøla er godkjent av Klima og miljødepartementet med en rekke endringer. Krav om magasinrestriksjoner og minstevannføring er avvist, og vannforekomstene har fått mindre strenge miljømål. Kravene om magasinrestriksjoner og minstevannføring, utover det e-verket har foreslått, vil få konsekvenser for produksjonen av regulerbar kraft. Suvdøla står for en stor del av den lokale kraftforsyningen, og leverer betydelig vinterregulert kraft. I dag er produksjonen i vassdraget ca. 40 GWh/år og forbruket i Drangedal kommune er 60 GWh/år.

Konsesjonen fra 1957 ga tillatelse til å regulere flere vann, men av disse er det kun Kleppsvatn som reguleres i dag. Kleppsvatn er i liten grad påvirket av erosjon. E-verket har ingen innvendinger mot at fylkeskommunen gjennomfører arkeologiske undersøkelser, men ber om at kostnader avklares på forhånd. De minner om at eventuell nedtapping av magasin i forbindelser med undersøkelser vil ha negative konsekvenser for allmenheten.

Til vegvesenets uttalelse kommenterer e-verket at Fv. 3 som går forbi utløpet av Suvdøla ikke blir negativt påvirket av noen av de foreslåtte tiltakene.

Befaring

NVE gjennomførte befaring av Suvdølavassdraget 27.6.2017 i forbindelse med revisjonssaken. I tillegg til NVE og Drangedal e-verk deltok også Fylkesmannen i Telemark, Faun Naturforvaltning, samt representanter for grunneiere ved Sollid, Kleppe og Sylvtjønn hyttevei.

Uttalelser etter befaringen

NVE mottok tre uttalelser fra grunneiere ved Suvdøla etter befaringen.

Grunneier på Kleppe 52/3 Trond Øyvind Åmås skriver i epost 28.6.2017 at dagens minstevannføring i Kleppvasselva på 10 l/s vår og høst og 20 l/s om sommeren er tilfredsstillende. Åmås mener forholdene for fisk er gode og at tersklene i elva fungerer. Åmås eier veien opp til Kleppsvatn og har avtale med e-verket om vedlikehold. Han ønsker ikke å stenge veien med bom.

Grunneier Bjørn Sollid skriver i epost til NVE 15.8.2017 at han er uenig i kommentarene fra Drangedal e-verk til høringsuttalelsene. Han mener argumentet om at hans eiendom i sin tid fikk erstatning for tapt vann ikke er relevant, og at det viktigste er å forbedre miljøet i elva. Sollid understreker at selv om minstevannføring på strekningen fra Fikjestøl til samløp Buvasselva ifølge e-verket får liten positiv effekt, vil det bidra til økt vannføring også videre ned til utløpet av Suvdøla. Han mener det har blitt flott med minstevannføring i Kleppvasselva, og ønsker det samme også nedstrøms Fikjestøl, både for landskapet og biologisk mangfold.

Thomas Lia sendte en uttalelse til NVE på vegne av grunneiere nedenfor dagens Suvdøla kraftverk 3.10.2017. Uttalelsen ble opprinnelig sendt til NVE i forbindelse med konsesjonssøknaden for Nye Suvdøla kraftverk, og ble sendt inn på nytt til revisjonssaken i Suvdøla. Grunneierne bemerker at det kun blir restvannføring igjen i nedre del av Suvdøla, og at det allerede er et problem at elva er fylt opp med steinmasser. De ønsker derfor at elva renskes opp og at konsesjonæren bygger og vedlikeholder terskler på den nye utbyggningsstrekningen. Etter grunneiernes oppfatning vil terskler kompensere fullt ut for bortfallet av vann i elva, og skriver at: «*Grunneierne mener at restvannet vil bli tatt vare på i trappeteg nedover elva, og etter vårt skjønn bør restvannet være tilstrekkelig for gode levevilkår i elva langs den berørte traseen dersom elva rehabiliteres og bygges i terskler. Eksempler på slike terskler finnes mange steder i landet, for eksempel i Månaelva fra Rjukan ned til Tinnsjøen, eller i Neavassdraget i Sør-Trøndelag.*»

NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget

Revisjonsdokumentet

Revisjonsdokumentet beskriver forholdene i vassdraget. Kravene som har kommet inn er oppsummert og kommentert. Det hydrologiske grunnlaget er basert på nye målinger. Etter NVEs vurdering inneholder revisjonsdokumentet tilstrekkelig informasjon ut fra sakens størrelse og kompleksitet, og oppfylder kravene som fremgår av OEDs retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår av 25.5.2012.

NVE-rapport 49/2013

NVE-rapport 49/2013 («revisjonsrapporten») er en nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering av hvilke vannkraftkonsesjoner som bør revideres først. I rapporten er fisk og øvrig naturmangfold i Suvdøla vurdert å ha liten verdi, mens friluftsliv har middels verdi. Vannkraftutbyggingen er vurdert å ha middels påvirkning på fisk og landskap/friluftsliv, og liten påvirkning på øvrig naturmangfold. Suvdølavassdraget er i denne rapporten plassert i kategori 2.1, som er «ikke prioritet». Det er ikke skissert noen aktuelle tiltak i rapporten.

Vannforvaltningsplan

I vannforvaltningsplanen for Vest-Viken for planperioden 2016-2021, som ble godkjent av Klima- og miljødepartementet 4.7.2016, er det ikke satt miljømål for noen berørte vannforekomster i Suvdøla som vil kunne medføre tap av kraftproduksjon, dvs. slipp av minstevannføring eller magasinrestriksjoner. I planen er det heller ikke nevnt tiltak i Suvdøla som kan pålegges av vannkraftsektoren og som ikke medfører krafttap.

Berørte vannforekomster i Suvdøla med vannforekomstnummer og tilstand (DØP/MØP/GØP/GØT = dårlig/moderat/godt økologisk potensial/tilstand), hentet fra vann-nett.no:

- Kleppsvatn. 017-1245-L. MØP.
- Holmvatn. 017-1243-L. MØP.
- Breilivatn. 017-1244-L. MØP.
- Fikjestøl. 017-14765-L. MØP
- Måvatn. 017-1254-L. MØP.
- Steinbutjenn. 017-1246-1-L. GØT
- Kresbuløken – Røystjørn, kanal. 017-86-R. GØT.
- Suvdøla oppstr. Fikjestøl. 017-36-R. MØP.
- Suvdøla nedstr. Fikjestøl. 017-26-R. DØP.
- Suvdøla nedstr. Suvdøla Kr.stj. 017-27-R. GØP.
- Buvasselva. 017-97-R. MØP.
- Lianelva. 017-25-R. DØP
- Heibekken nedre. 017-22-R. DØP
- Holmvasselva. 017-45-R. MØP.
- Lindalselva. 017-46-R. MØP.

Alle vannforekomstene på listen, unntatt Steinbutjern og kanal til Røystjern, er klassifisert som sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Vannforekomstene er påvirket av vassdragsregulering og/eller sur nedbør (vann-nett.no).

Samlet vurdering av kunnskapsgrunnlaget

Foruten dokumentene omtalt ovenfor, er kunnskapsgrunnlaget i saken basert på høringsuttalelser, befaring, og NVEs kunnskap og erfaring. NVE mener kunnskapsgrunnlaget oppfyller de krav lovgivningen stiller til slike saker.

NVEs vurdering av innkomne krav

Magasinrestriksjoner

Kleppsvatn hytteforening har spilt inn krav om høyere sommervannstand i Kleppsvatn, og foreslått at vannstanden skal være minimum 2,5 meter under HRV om sommeren. Andre kravstillere har bedt om at

sommervannstanden i Kleppsvatn holdes over nivå med gammel fløtningsdam, dvs. kote 532 som er 6 meter under HRV. Ifølge kravstillerne medfører sommervannstand i Kleppsvatn store tørrlagte arealer. Dette gir problemer med adkomst til vannet med båt, og er ødeleggende for landskapsopplevelsen. I tillegg påvirkes fiskebestandene i magasinet av nedtapping.

I Breilivatn/Holmevatn ønsker Breili vel, med støtte fra flere grunneiere, at nedtappingen av magasinet begrenses til en meter under HRV fra 15. mai til 15. oktober. Også dette kravet er begrunnet med ulemper ved tørrlagte arealer rundt vannet om sommeren.

Drangedal e-verk går imot kravene om sommervannstand på 1 m under HRV i Breilivatn/Holmevatn og 2,5 m under HRV i Kleppsvatn. Grunnen er at restriksjoner på bruken i begge magasinene kan gå ut over den lokale kraftforsyningen. I stedet foreslår e-verket at tilsig i perioden 15.5. -15.9 skal prioriteres til å fylle opp Kleppsvatn til nivået med den gamle fløtningsdammen på kote 532. Kote 532 er 6 meter under HRV og 6,5 meter over LRV. E-verket erkjenner at reguleringene medfører ulemper ved magasinene, og at det blir en del tørrlagt areal ved nedtapping ettersom magasinene er grunne. Suvdølavassdraget er primært regulert for vinterproduksjon, og e-verket forsøker derfor å holde vannstand høyest mulig i sommermånedene. Ifølge e-verket ligger vannstanden i Kleppsvatn vanligvis 2-4 m under HRV om sommeren, og Breilivatn/Holmevatn har kun en beskjedne regulering på 3 meter. På befaringen opplyste e-verket at de har holdt sommervannstanden i magasinene så høy som mulig de siste årene, og at det er lenge siden det har vært store nedtappinger om sommeren.

Reguleringene i Suvdøla antas å påvirke reproduksjon av fisk i vannene. Gode fiskebestander kan likevel opprettholdes med tiltak som kalking, utsetting av fisk og tynningsfiske, slik undersøkelser i Suvdøla de siste årene har vist (NaturPartner rapport 4-2016 – Biologiske undersøkelser i 4 kalkede vann i Telemark 2015). I Kleppsvatn har det ikke vært satt ut fisk siden 2012, og det antas at ørret gyter i reguleringssonen, eller får tilført individer ovenfra.

I det norske kraftsystemet er vannkraftverk med magasiner og reguleringsevne viktige, og NVE legger vekt på konsekvensene av ulike miljøtiltak for reguleringsevne i kraftsystemet. Strengere vilkår og mindre fleksibilitet i vannkraftkonsesjonene vil alltid kunne svekke forsyningssikkerheten og evnen til flomhåndtering. For å sikre at det er tilfredsstillende leveringskvalitet i kraftsystemet, og balanse mellom forbruk og produksjon, er det viktig at det er rom for en viss fleksibilitet i kraftproduksjonen. NVE forventer at verdien av regulerbarhet i produksjonsapparatet vil øke etterhvert som mer uregulerbar kraft (vind- og småkraftverk) bygges ut i Norge og i det europeiske kraftsystemet.

NVE registrerer at de største magasinene i Suvdøla er verdifulle som arena for friluftsliv, fiske og rekreasjon. Samtidig er regulering av Kleppsvatn og Breilivatn/Holmevatn avgjørende for at Suvdøla kraftverk kan produsere kraft om vinteren. Kravene om minimumsvannstand i magasinene om sommeren kan medføre produksjonstap og lavere utnyttelse av magasinene. Regulanten vil ikke kunne tappe magasinene like langt ned, for å sikre at fyllingskravet nås i tørre år. Foruten redusert regulerbarhet og produksjon, kan fyllingskrav gi økt flomtap og mindre mulighet til å dempe tilsigstopper. NVE anbefaler derfor ikke å innfri kravene om sommervannstand i Kleppsvatn (2,5 m under HRV) og Breilivatn/Holmevatn (1 m under HRV).

Et krav om at tilsiget en gitt periode skal prioriteres til magasinifylling har langt mindre konsekvenser for regulerbarheten og kraftproduksjonen. Å prioritere tilsiget til oppfylling av Kleppsvatn til kote 532 i sommermånedene medfører ikke nevneverdige endringer fra dagens manøvreringspraksis. Ifølge revisjonsdokumentet har vannstanden i Kleppsvatn vært på kote 532 i midten av mai de fleste år siden 2003. En slik bestemmelse vil likevel forplikte e-verket til å unngå store nedtappinger av Kleppsvatn i sommermånedene, og på den måten unngå store ulemper for friluftsliv og båtlivet ved vannet. NVE

anbefaler derfor at det tas inn en bestemmelse i manøvreringsreglementet om at tilsiget til Kleppsvatn i perioden 15.5. - 15.9. skal prioriteres til å fylle opp Kleppsvatn til kote 532.

Ifølge fyllingskurver for Breilivatn/Holmevatn i perioden 2007-2013 ligger vannstanden vanligvis opp mot 1 meter under HRV fra begynnelsen av juni. NVE legger til grunn at e-verket etterstreber å holde en høy sommervannstand i magasinet, og NVE anbefaler ikke endringer i manøvreringsreglementet for Breilivatn/Holmevatn.

Vannstanden i Måvatn har ikke vært et tema i revisjonssaken, og NVE anbefaler ikke endringer i manøvreringsreglementet for Måvatn.

Minstevannføring

Det har kommet inn krav om minstevannføring på flere ulike strekninger i Suvdølavassdraget. Kleppsvatn hytteforening ber om at minstevannføringen i Kleppsvasselva, mellom Kleppsvatn og Fikjestøl, økes til 40 l/s. Grunneier B. Sollid foreslår minstevannføring fra Fikjestøldammen og i Buvasselva. Gautefall Turlag ønsker også minstevannføring i Buvasselva, og J. Tveit har spilt inn krav om minstevannføring i Holmevasselva. Det er ikke spesifisert størrelse på minstevannføring i alle kravene. Ønske om bedre landskapskvaliteter og biologisk mangfold er den gjennomgående begrunnelsen bak kravene. Både Fylkesmannen og fylkeskommunen mener minstevannføring må vurderes i sammenheng med utbyggingen av Nye Suvdøla kraftverk. E-verket foreslår i revisjonsdokumentet å slippe minstevannføring i Suvdøla på 20 l/s i sommermånedene fra 15.5 – 15.9, fra inntaket i Buvasselva. Krav om minstevannføring i andre berørte elver avvises, og e-verket advarer mot å pålegge et manøvreringsreglement som går utover den lokale kraftforsyningen og vinterregulert kraft.

Suvdøla

Lianelva og Suvdøla renner sammen ca. 1,3 km nedstrøms inntaket i Buvasselva, og 900 m nedstrøms Fikjestøldammen. Minstevannføring i Suvdøla kan derfor slippes fra inntaket i Buvasselva eller fra Fikjestøldammen. Det er svært lite vann både nedenfor Fikjestøldammen og i Lianelva, men elvene mottar noe resttilsig før samløpet. Under vårfloppen, og enkelte dager med mye nedbør blir det overløp ved inntaket i Buvasselva.

Minstevannføring fra inntaket i Buvasselva vil påvirke produksjonen i Suvdal I og i Suvdøla kraftverk, mens minstevannføring fra Fikjestøldammen vil kun påvirke produksjonen i Suvdøla kraftverk. NVE har beregnet produksjonstap ved ulike mulige minstevannføringer (Tabell 2).

Tabell 2. Produksjonstap ved ulike minstevannføringer, sluppet fra Buvasselva eller Fikjestøldammen.

Minstevannføring l/s		Produksjonstap GWh/år	
Sommer	Vinter	Fra Buvasselva	Fra Fikjestøl
20	0	0,22	0,18
50	0	0,56	0,44
100	0	1,11	0,88
20	20	0,64	0,51
50	50	1,61	1,27
100	100	3,21	2,55

I beregningene er det lagt til grunn at Nye Suvdøla kraftverk er realisert. Minstevannføringer fra 20 l/s om sommeren til 100 l/s hele året medfører produksjonstap på 0,18 - 3,21 GWh pr år. Forskjellen i produksjonstap ved minstevannføring fra Buvasselva eller Fikjestøldammen er relativt liten. Etter NVEs vurdering er produksjonstap opptil 3,21 GWh/år beskjedent, tatt i betraktning at Drangedal E-verk øker

den årlige produksjonen i vassdraget med 17 GWh med Nye Suvdøla kraftverk. Produksjonstap er derfor ikke avgjørende alene i vurderingen av minstevannføring i Suvdøla.

Når Suvdøla kraftverk erstattes av Nye Suvdøla kraftverk, blir produksjonsvannet fraført på elvestrekningen mellom kote 182 og kote 83. Restvannføringen like oppstrøms det nye kraftverket vil være ca. 380 l/s. I konsesjonen er det ikke vilkår om minstevannføring på utbygningstrekingen, og NVE har tidligere vist til revisjonssaken for vurdering av temaet (KSK-notat 83/2017 Bakgrunn for vedtak, Nye Suvdøla kraftverk). Ifølge fagrapport fra Faun naturforvaltning (rapport 030-2012-rev.2016) er det registrert en bekkekløft (c-verdi) på utbygningstrekingen som blir indirekte berørt ved redusert vannføring og et mindre fuktig miljø. Det er registrert 4 rødlistede arter i influensområdet. Det finnes bekkørret i nedre del av Suvdøla, men det antas ikke å være forekomster av langtvandrende fisk. Ørret, fossekall og andre vanntilknyttede organismer blir negativt påvirket av redusert vannføring, og det blir økt fare for at elva bunnfryser. Faun-rapporten anbefaler en minstevannføring i nedre del av Suvdøla på 100 l/s og minimum 50 l/s i tiden når kraftverket står om sommeren. Fylkesmannen og flere grunneiere støtter Faun-rapportens anbefaling om minstevannføring på utbygningstrekingen. Grunneier Thomas Lia mener det ikke trengs minstevannføring i Suvdøla dersom det etableres terskler i elveløpet.

NVE mener at minstevannføringen som anbefales av Faun-rapporten vil være fordelaktig med tanke på å opprettholde livsgrunnlag for akvatiske organismer i den nedre delen av vassdraget. Det vil også bidra til fuktighet som bekkekløftlokaliteten er avhengig av, og redusere virkningene av utbyggingen på landskapet. Minstevannføring må imidlertid sees i sammenheng med vannstand i magasinene. Minstevannføring gjennom hele året kan utgjøre en betydelig del av tilsigs- og magasinvolument (tabell 3). I tørre år må vi derfor ta høyde for at minstevannføring kan forsinke oppfyllingen av magasinene om våren.

De laveste minstevannføringene som er foreslått utgjør en liten del av totalt tilsig og magasinkapasitet, men begrensningen på magasinutfylling øker med størrelsen og varighet på minstevannføringen. Fikjestøltjern får vann fra både Breilivatn/Holmevatn og Kleppsvatn i tillegg til lokalt tilsig. Minstevannføring fra Fikjestøldammen utgjør derfor en relativt liten del av magasinvolument. Minstevannføring fra Buvasselva kan i større grad påvirke magasinutfyllingen, men bare i Breilivatn/Holmevatn.

Tabell 3. Ulike minstevannføringer og tapt produksjonsvolum som andel av det totale magasinvolument og andel av midlere årstilsig.

Minstevannføring		Tapt prod. volum/ tot. mag.vol.		Tapt prod. volum/ Midl. årstilsig	
Sommer	Vinter	Fra Buvasselva	Fra Fikjestøl	Fra Buvasselva	Fra Fikjestøl
20	0	2 %	1 %	1 %	0 %
50	0	5 %	2 %	2 %	1 %
100	0	11 %	4 %	4 %	1 %
20	20	6 %	3 %	2 %	1 %
50	50	16 %	6 %	5 %	2 %
100	100	31 %	13 %	11 %	4 %

Minstevannføring av størrelsen som Faun-rapporten anbefaler kan føre til at det blir vanskeligere å fylle opp magasinene om sommeren, særlig i tørre år. Som det fremgår av tabell 2 og 3 vil minstevannføring hele året ha større påvirkning på magasinutfyllingen og kraftproduksjonen enn minstevannføring kun om sommeren. Hensynet til vannføring i elvene må derfor veies opp mot sommervannstand i magasinene. NVE legger vekt på at de allmenne interessene synes å være knyttet til landskap og friluftsliv, og særlig ved magasinene og de øvre delene av vassdraget. En relativt lav minstevannføring som begrenses til

sommermånedene er etter NVEs syn hensiktsmessig for å bedre tilstanden i elvene noe, uten å påvirke vannstanden i magasinene.

Det er uenighet mellom e-verket og grunneier Bjørn Sollid om det bør slippes minstevannføring fra Fikjestøldammen. Grunneieren mener vannet vil gjøre stor nytte på strekningen mellom Fikjestøltjern og samløp med Buvassselva. E-verket mener derimot at elven nedstrøms Fikjestøldammen er utilgjengelig og har liten verdi for allmennheten, i tillegg til at minstevannføring får liten effekt i et steinete elveløp. E-verket argumenterer i revisjonsdokumentet for at minstevannføring bør slippes fra inntaket i Buvassselva, hvor det vil gi bedre forhold for friluftsliv og bading. Grunneier Sollid trekker frem at det har flyttet flere fastboende til Sollid gård som vil ha glede og nytte av vann i elva forbi gården. Han viser også til hvor fint det har blitt i Kleppsvassselva med litt minstevannføring i kombinasjon med terskler og kulper.

NVE ser at minstevannføring vil kunne bedre både landskapet og den økologiske tilstanden i flere av elvestrekningene i vassdraget, inkludert Suvdøla nedstrøms Fikjestøltjern. Dersom det kun skal slippes en liten minstevannføring er det imidlertid viktig at den slippes der den i størst mulig grad kommer allmennheten til gode, og bidrar til bedre vassdragsmiljø. Basert på kravene og innspillene til saken, og NVEs befaring, er NVEs oppfatning at Buvassselva har større betydning for landskaps- og friluftsjakter enn Suvdøla nedenfor Fikjestøltjern (fig. 2). Buvassselva har enkelte partier med utpregede landskapskvaliteter og naturlige badeplasser som kan bli mer attraktive med noe høyere vannføring om sommeren (fig. 3). Behov for vann i forbindelse med dyrehold på Sollid gård er etter NVEs vurdering et privatrettslig anliggende som eventuelt må løses mellom konsesjonæren og grunneieren.

Etter en samlet vurdering anbefaler NVE minstevannføring på 20 l/s i sommermånedene fra inntaket i Buvassselva, tråd med Drangedal e-verk sitt forslag. Det vil forbedre Buvassselva som friluftsområde, og øke utskiftning av vann i Buvassselva og videre ned i Suvdøla sammen med resttilsaget. Samtidig får ikke minstevannføringen nevneverdige konsekvenser for magasinutfyllingen om sommeren, og den medfører et neglisjerbart krafttap. NVE har lagt vekt på at friluftsjakter er størst i de øvre delene av vassdraget og rundt magasinene.

Figur 2. Suvdøla nedstrøms Fikjestøl. Bildet til venstre viser elven like nedstrøms Fikjestøldammen, og bildet til høyre er tatt ved Sollid (Foto: NVE)

Figur 3. Område i nedre del av Buvassselva med svaberg og mulige badeplasser (Foto: NVE).

Kleppvassselva

Kleppvassselva er den øverste delen av Suvdøla mellom Kleppsvatn og Fikjestøltjern. Minstevannføringen fra Kleppsvatn er i dag 10 l/s i periodene 15.3 - 31.5 og 1.9 - 15.11, og 20 l/s i perioden 1.6 - 31.8. Minstevannføringen i Kleppvassselva er ikke pålagt i konsesjonsvilkårene.

E-verket har samarbeidet med grunneiere på Kleppe om å bygge terskler i Kleppvassselva. Begge parter gir uttrykk for at dagens minstevannføring fungerer godt, og at tersklene er vellykkede. Ifølge grunneier benyttes elvestrekningen nå aktivt til fiske og friluftsliv.

NVE har ikke mottatt innspill fra andre høringsparter om at minstevannføringen bør økes på denne strekningen. Etter NVEs oppfatning bidrar dagens minstevannføring, sammen med andre tiltak i elva, til å bevare elva som landskapselement og leveområde for fisk. NVE anbefaler derfor at dagens minstevannføring tas inn i manøvreringsreglementet. Dette innebærer at konsesjonæren må installere måleinstrument for å kunne dokumentere minstevannføringen.

Holmevassselva

Holmevassselva er den opprinnelige utløpselva fra Holmevatn, og er tørrlagt ved utløpet etter at Holmevatn ble demmet opp og overført til Buvassselva. Det går en turvei over elva like ved utløpet fra Holmevatn, men området virker for øvrig lite besøkt, ifølge e-verkets beskrivelse i revisjonsdokumentet. E-verket mener også at strekningen mangler naturlige oppholdssteder for fisk.

NVE har ikke mottatt andre uttalelser om minstevannføring i Holmevassselva. Minstevannføring fra Holmevatn må vurderes opp mot eventuell minstevannføring i Buvassselva og Suvdøla. Mottatte krav og høringsinnspill tilsier at det er begrensede interesser knyttet til Holmevassselva sammenlignet med Suvdøla. NVE anbefaler derfor ikke minstevannføring i Holmevassselva.

Terskler og biotiltak

Grunneier Thomas Lia har på vegne av flere grunneiere spilt inn ønske om at det etableres terskler i nedre deler av Suvdøla i forbindelse med utbygging av Nye Suvdøla kraftverk. Grunneierne bemerker at det kun blir restvannføring igjen i nedre del av Suvdøla, men at terskler i elveløpet vil kompensere for redusert vannføring ved at restvannet vil bli tatt vare på i trappeteg nedover elva. NVE har tidligere vist til at vi kan vurdere behovet for terskler i forbindelse med revisjonssaken hvor NVE tar stilling til vannføring i Suvdøla (KSK- notat 83/2017).

Kulper som holder et vannspeil i elva kan bidra til høyere overlevelse for fisk og akvatiske organismer ved svært lave vannføringer. Kulper og terskler vil også gi et bedre landskapsbilde når vannføringen reduseres. I medhold av vilkårene til konsesjonen til Nye Suvdøla kan NVE pålegge konsesjonæren å

bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner og opprensninger mv. der hvor inngrepene medfører store endringer i vannføring. NVEs miljøtilsyn vil vurdere behovet for slike tiltak når Nye Suvdøla kraftverk er bygget og satt i drift.

Ferdsl og friluftsliv

Tilrettelegging for båter og fiske ved magasinene

Det har kommet krav om at eksisterende steinmasser ved båt plasser i Kleppsvatn skiftes ut med mykere masser. Det hevdes at det er vanskelig å bruke båt på Kleppsvatn ved lav vannstand, og sprengsteinen er ugunstig med båtene. Breili vel har fremmet krav om bedre forhold for utsetting og opptrekk av båt ved Breilivatn og Holmevatn. Velet ønsker også rist for å hindre at fisk rømmer ut av magasinet. Bjørn Reime ønsker tilrettelagte fiskeplasser for handicappede fiskere ved Breilivatn, begrunnet med at det er mange eldre og uføre på hyttene på Kyrkjebygdheia.

Ifølge revisjonsdokumentet vil Drangedal e-verk følge opp flere krav om tilrettelegging for friluftsliv ved magasinene. E-verket vil gjennomføre tiltak for å sikre at båter ikke blir ødelagte på båt plasser ved Kleppsvatn. Ved Breilivatn og Holmevatn vil e-verket støpe nedkjøringer for båt slik at det blir enklere å sette ut og ta opp båter. E-verket har installert gitter for å hindre rømming av fisk, og fører tilsyn med gitteret. Tilrettelegging for handicappede fiskere er etter e-verkets syn hytteforeningenes ansvar, men e-verket kan bidra økonomisk gjennom tilskuddsordninger. Videre skriver e-verket at de vil følge pålegg fra Fylkesmannen/Miljødirektoratet om fisketiltak i medhold av naturforvaltningsvilkåret i nye standardvilkår.

NVE registrerer at e-verket allerede imøtekommer flere av kravene som gjelder tilrettelegging for brukere ved Kleppsvatn og Breilivatn/Holmevatn. I forbindelse med revisjonen vil det innføres standard naturforvaltningsvilkår, som også omfatter friluftsliv. Standardvilkårene gir Miljødirektoratet hjemmel til å gi pålegg om kompensierende tiltak og tilrettelegging for å ta vare på bruks- og opplevelsesverdier som berøres av regulering. Et eventuelt pålegg vil først kunne gis etter en konkret kost/nytte-vurdering av hjemmelshaver basert på planer fra tiltakshaver.

Økonomisk tilskudd til Kyrkjebygdheia løypelag

Grendemøte i Nissedal, samt et gruppe privatpersoner, har fremmet krav om økonomisk bidrag fra Drangedal e-verk til Kyrkjebygdheia løypelag. Løypelaget opparbeider og drifter langrennsløyper og turstier ved Kyrkjebygdheia i Nissedal. Virksomheten baserer seg på frivillige bidrag fra hytteeiere, lokalbefolkning, grunneiere, næringsliv og andre.

E-verket skal ifølge revisjonsdokumentet gi et årlig bidrag på 25 000 kr til løypelaget. Bidraget er ment som et frivillig tilskudd som kompensasjon for vansker med å passere de regulerte vannene om vinteren. Tilskuddet skal reguleres etter konsumprisindeksen.

NVE vil presisere at økonomiske krav normalt ikke kan pålegges som en del av vilkårsrevisjonen. NVE tar til etterretning at e-verket foreslår tilskuddet som en frivilling ordning, og vi anbefaler ikke at bidrag til løypelaget pålegges i nye konsesjonsvilkår.

Vedlikehold av veier og veiforbindelse mellom Tørdal og Kyrkjebygdheia

Det er i dag åpen vei fra Bø i Tørdal opp langs Suvdøla forbi Suvdøla kraftverk og Fikjestøltjern og videre til Kleppsvatn. Det går også en vei opp til inntaket i Buvasselva. Denne veien er stengt med bom av grunneier. Det er ikke veiforbindelse fra Tørdal til Breilivatn/Holmevatn, men magasinet er tilgjengelig via vei fra Kyrkjebygdheia i Nissedal som er åpen mot betaling av bompenger. Grendemøtet

i Tørdal har bedt om at veiene vedlikeholdes, og minner om at e-verket har vedlikeholdsansvar for veiene de har bygget. Breili Vel ønsker at veien fra Tørdal langs Suvdøla og Buvasselva forlenges til Kyrkjebygdheia.

E-verket skriver i revisjonsdokumentet at de vedlikeholder veien fra Kleppe til Kleppsvatn. Utgifter til vedlikeholdet er fordelt etter tidligere skjønnsbestemmelser. Veien langs Buvasselva er stengt av grunneier, og vedlikeholdes av e-verket etter eget behov. Forøvrig vil e-verket sørge for at broen over kanalen mellom Holmevatn og Breilivatn er sikret med gjerde og er kjørbar for løypemaskin. Gangbroer over kanalen fra Måvatn blir bygget etter behov.

NVE bemerker at ifølge post 10 i konsesjonsvilkårene skal veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger kunne benyttes av allmenheten, med mindre departementet vedtar noe annet. Ansvar for vedlikehold av veiene i Suvdøla synes å være avklart gjennom tidligere avtaler med grunneierne. NVE kan ikke se at en ny veiforbindelse mellom Tørdal og Kyrkjebygdheia er direkte knyttet til skader og ulemper som er forårsaket av utbyggingen. Vi mener derfor at bygging av ny veiforbindelse ikke kan pålegges som et avbøtende tiltak i konsesjonsvilkårene.

Kulturminneundersøkelser

Telemark fylkeskommune skriver i sin høringsuttalelse at det ikke er utført arkeologiske registreringer i forbindelse med at konsesjonene i Suvdøla ble gitt. Det finnes likevel noen kjente kulturminner fra steinalder og jernalder/middelalder, som er funnet i tilknytning til regulerte vann i Suvdøla. Funnene i Suvdølavassdraget indikerer hva man kan forvente å finne bevart i området. Fylkeskommunen mener at arkeologiske undersøkelser vil kunne tilføre ny kunnskap om bruken av området, og samtidig fremskaffe viktig referansemateriale for resten av regionen. De legger til at det er viktig å gjennomføre registreringer før eventuelle kulturminner går tapt som følge av erosjon og slitasje.

E-verket bemerker at det kun er Kleppsvatn som er regulert av vannene som inngikk i konsesjonen fra før 1960. Reguleringen av Steinbutjern er lagt ned, og Buvatn reguleres heller ikke i dag. De øvrige reguleringene i konsesjonen ble aldri realisert og bortfalt med planendringen 18.4.1966. Ifølge e-verket er det lite erosjon i Kleppsvatn. For øvrig har ikke e-verket noen innvendinger mot arkeologiske undersøkelser ved magasinet, men ber om at kostnader avklares på forhånd. Eventuell nedtapping av magasinet vil være negativt for allmenheten.

NVE viser til det nye standardvilkåret om automatisk fredete kulturminner, herunder krav om innbetaling av engangsbeløp til kulturminnevern i vassdrag (sektoravgift). Vassdrag med opprinnelig konsesjonstidspunkt før 1960, uten vilkår om kulturminner, faller inn under ordningen med sektoravgift til kulturminnevern jf. «Retningslinjer for bruk av sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag» fastsatt av Miljøverndepartementet 08.6.2010. Konsesjonene for regulering av Måvatn mv. gitt 18.8.1961, og regulering og overføring av Lianelva og Holmevatn gitt 1.2.1963, har vilkår om kulturminner. Derfor omfatter ikke ordningen om sektoravgift noen av disse konsesjonene. Reguleringskonsesjonen for Kleppsvatn mv., gitt 18.1.1957, er tidsbegrenset og har ikke vilkår om kulturminner. Denne konsesjonen faller derfor inn under ordningen om sektoravgift, jf. punkt 2 i retningslinjene.

Av reguleringene i konsesjonen fra 1957 har de fleste bortfalt med planendringen i 1966, og reguleringen av Steinbutjern ble lagt ned med NVEs godkjenning i 2002. NVE anbefaler derfor at Drangedal e-verk pålegges å betale sektoravgift kun for reguleringen av Kleppsvatn.

Sektoravgiften beregnes til 7000,- kr. per GWh magasinkapasitet. Beløpet skal dekke utgifter til registreringer, undersøkelser, utgravinger, konservering og sikringstiltak, og omfatter alle automatisk fredede kulturminner innenfor områder som berøres av reguleringen.

Andre krav

Nedtapping av Breilivatn/Holmevatn for å grave ned drikkevannsledning

En etablering av drikkevannsledning i Breilivatn/Holmevatn bør avtales mellom regulanten og kommunen eller hytteforeningene direkte. NVE kan gi e-verket midlertidig tillatelse etter vannressursloven til å fravike manøvreringsreglementet ved nødvendige tiltak i magasinet. Vi vurderer derfor ikke nedtapping av Breilivatn/Holmevatn i forbindelse med etablering av drikkevannsledning som en del av denne revisjonssaken.

Oppsummering

På basis av krav fra Kleppsvatn hytteforening og Bjørn Sollid åpnet NVE sak om revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Suvdølavassdraget. Kravene angår bl.a. magasinrestriksjoner, minstevannføring, og tilrettelegging for båt og friluftsliv.

Regulerbarhet i kraftsystemet er et viktig moment i NVEs vurdering av ulike miljøtiltak. Fleksibilitet i kraftproduksjonen er viktig både for å sikre leveringskvalitet til forbrukere, og for å håndtere flomsituasjoner. Det forventes at verdien av regulerbarhet vil øke, etter hvert som mer uregulerbar kraft bygges ut i Norge og i det europeiske kraftsystemet. Av hensyn til reguleringsevne og produksjon av vinterregulert kraft i Suvdøla, anbefaler ikke NVE vilkår om minimumsvannstand i magasinene om sommeren, slik det er fremmet krav om. Vi anbefaler i stedet en mindre streng restriksjon om at tilsiget skal prioriteres til å fylle opp Kleppsvatn til kote 532 i perioden 15.5 - 15.9.

Ut fra en samlet vurdering av størrelse på minstevannføring og egnet slippsted, anbefaler NVE minstevannføring fra inntaket i Buvasselva på 20 l/s i sommermånedene fra 15.5 - 15.9. Vi anbefaler også at dagens minstevannføring i Kleppvasselva vår, sommer og høst tas inn i konsesjonsvilkårene.

NVE vil anbefale at konsesjonæren pålegges å betale sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag for konsesjonen til regulering av Kleppsvatn av 1957, ettersom denne konsesjonen ble gitt uten vilkår om kulturminner.

NVE vil ikke anbefale at konsesjonæren pålegges å betale bidrag til løypelaget. E-verket har selv foreslått å gi et årlig tilskudd til løypelaget, og NVE mener ordningen kan være frivillig.

Moderne standard naturforvaltningsvilkår vil bli innført i alle revisjonssaker. Med hjemmel i foreslåtte konsesjonsvilkår kan det på et senere tidspunkt pålegges fiskeundersøkelser, tiltak mot utvandring av fisk, opparbeiding av terskler, og kompenserende tiltak for friluftsliv, hvis det skulle være behov for det.

NVE mener at det ikke faller inn under vilkårsrevisjonen å pålegge bygging av ny veiforbindelse mellom Tørdal og Kyrkjebygdheia. Vedlikehold av veier i Suvdøla synes avklart gjennom eksisterende avtaler. Vi vurderer heller ikke etableringa av drikkevannsledning i Breilivatn/Holmevatn som en del av denne revisjonssaken.

NVEs konklusjon

NVE anbefaler at det innføres nye standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven for konsesjonene til utbygging av Suvdølavassdraget. Vilkårene vil gi myndighetene hjemmel til å pålegge relevante avbøtende tiltak. Vi anbefaler at standardvilkåret om sektoravgift til kulturminner skal gjelde for konsesjonen av 18.1.1957, som ble gitt uten vilkår om kulturminner. NVE anbefaler å ta inn følgende nye bestemmelser i manøvreringsreglementet:

- *Fra 15. mai til 15. september skal det slippes 20 l/s fra inntaket i Buvasselva.*
- *Fra 15.mars til 31. mai, og fra 1. september til 15. november skal det slippes 10 l/s fra Kleppsvatn. Fra 1. juni til 31. august skal det slippes 20 l/s fra Kleppsvatn.*
- *Fra 15. mai til 15. september skal tilsiget til Kleppsvatn prioriteres til å fylle opp magasinet til nivået med den gamle fløtningsdammen på kote 532.*

Merknader til nye konsesjonsvilkår

NVE foreslår at gjeldende konsesjonsvilkår oppdateres i tråd med dagens standardvilkår. Dette betyr at ordlyden i mange av vilkårene endres og suppleres, men også innføring av enkelte nye vilkår, og fjerning av vilkår som ikke lenger er relevante.

De tre reguleringskonsesjonene i Suvdøla har i dag tre separate vilkårssett. Vilråene for konsesjonene fra 1961 og 1963 er tilnærmet like, mens vilkårssettet fra 1957 er litt annerledes. NVE foreslår å erstatte gjeldende vilkår med to nye vilkårssett; ett for konsesjonen av 1957 og ett felles for konsesjonene av 1961 og 1963.

Vilkårsposter fra de gamle vilkårene som foreslås fjernet i sin helhet er post 2 om hjemfall, da konsesjonen er gitt på ubegrenset tid. Postene 6 til 11 og 13 (6 til 10 og 12 i konsesjonene av 1961 og 1963) angår bruk av norske funksjonærer og arbeidere, bruk av norske varer til bygging og drift, forsikring i norsk selskap, arbeidernes lønn, husrom og legehjelp, og erstatning til vedkommende fattigkommune. Post 23/22 angår slipp av vann til tømmerfløting. Bestemmelsene anses ikke å være relevante i dag, og er ikke del av moderne standardvilkår.

Post 20/19 i gjeldende reglementer omhandler ytterligere reguleringer i vedkommende vassdrag. Dette vilkåret er i dag overflødig, og er ikke en del av moderne standardvilkår. I tillegg foreslås å fjerne post 22/21 om andre fall- og brukseieres rett til å anvende det regulerte driftsvannet. Tilsvarende bestemmelse følger av vassdragsreguleringsloven § 25, og posten er derfor overflødig i vilkårene.

Tabell 4 nedenfor viser en oversikt over de gamle vilkårspostene og sammenhengen med postene i det foreslåtte vilkårssettet.

Tabell 4. Oversikt over postene i gjeldende vilkårssett, og sammenhengen med postene i forslag til reviderte vilkår.

Krp.reg.res. 18.1.1957	1	2	3	4	5	6-11	12	13	14	15	16
Kgl. res 18.8. 1961 og 1.2.1963	1	2	3	4	5	6-10	11	12	13	14	15
Nye vilkår	1	Ikke relevant	2	4	5	Ikke relevant	11	Ikke relevant	8	13	7

Krp.reg.res. 18.1.1957	17	18	19	20	21	22, 23	24	25	26	-
Kgl. res 18.8. 1961 og 1.2.1963	16	17	18	19	20	21, 22	23	24	25	-
Nye vilkår	18	14	15	Ikke relevant	3	Ikke relevant	6, 7, 9	20	21	6, 9, 10, 12, 16, 17, 19,

Post 1 Konsesjonstid og revisjon

(tidligere post 1)

NVE foreslår å sette inn en bestemmelse om vilkårsrevisjon, med revisjonsintervall på 30 år, i tråd med vassdragsreguleringsloven § 8. Vi foreslår å fjerne bestemmelsen om begrenset konsesjonstid angående eierskap til de utbygde fallene for andre enn staten eller norske kommuner, da det pr. i dag ikke er noen

slike eiere. Videre vil dette reguleres i ervervskonsesjonen som slike eventuelle eiere må søke om. Bestemmelsen anses dermed å være overflødig.

Post 2 Konsesjonsavgifter

(tidligere post 3)

Økonomiske vilkår omfattes normalt ikke av en vilkårsrevisjon konsesjonsavgiftene videreføres derfor uendret. Oppjustering av årlige konsesjonsavgifter skjer etter de til enhver tid gjeldende regler.

I dette tilfellet er det tre konsesjoner med ulike avgiftssatser. Konsesjonsavgiftene vedtatt ved kgl. res. 18.1.1957 videreføres med kr 0,1 pr. nat.hk. til staten og kr 0,5 pr. nat.hk. til kommunen. Oppjusterte satser er henholdsvis til stat kr 1,48 (pr. 1.1.2013) og kommune kr 12,48 (pr. 1.1.2014).

For konsesjonen gitt ved kgl.res. 18.8.1961 er tilsvarende satser kr 0,1 pr. nat.hk. til staten og kr 2,0 pr. nat.hk. til kommunen. Oppjusterte satser er henholdsvis til stat kr 1,48 (pr. 1.1.2013) og kommune kr 28,87 (pr. 01.01.2017).

For konsesjonen gitt ved kgl.res. 1.2.1963 er tilsvarende satser kr 1,0 pr. nat.hk. til staten og kr 3,0 pr. nat.hk. til kommunen. Oppjusterte satser er henholdsvis til stat kr 10,73 (pr. 1.1.2013) og kommune kr 31,67 (pr. 1.1.2014).

I tråd med moderne standardvilkår foreslår vi å ta med en bestemmelse om at avgiftene skal avsettes til et kommunalt fond.

Post 3 Konsesjonskraft

(tidligere post 21/20)

Teksten foreslås oppdatert i tråd med moderne standardvilkår.

Ifølge de gjeldende vilkårene for konsesjonene gitt 18.8.1961 og 1.2.1963 kan pålegget om konsesjonskraft tas opp til ny vurdering etter 30 år. NVE anbefaler at man innfører bestemmelse om 20 år i tråd med moderne standardvilkår. Det samme følger av vregl. § 22 og vannfallrettighetsloven § 19. For konsesjonen gitt 18.1.1957 foreslår NVE å beholde bestemmelsen (tidligere post 21 annet avsnitt) om at berørte kommuner 30 år etter at opprinnelig konsesjon ble gitt, og etter Kongens beslutning, kan få ytterligere konsesjonskraft til dekning av kommunenes behov.

De gjeldende vilkårene har ulike bestemmelser om hvordan pris på konsesjonskraft fastsettes. NVE foreslår å videreføre de gjeldende bestemmelsene om kraftpris.

NVE anbefaler å fjerne bestemmelsen om dagsmulkt på kr. 1,- for hver kW som uriktig ikke blir levert, se avsnitt 9 i vilkår av 18.8.1961. NVE ser ikke behovet for en slik bestemmelse, og viser til reaksjonshjemlene i de nye vilkårenes post 20. Dette er i tråd med moderne standardvilkår.

NVE anbefaler også å fjerne bestemmelsen om samarbeid med andre kraftverk av hensyn til den alminnelige kraftforsyning, se to siste avsnitt i vilkår av 18.8.1961. Dette hensynet ivaretas i dag av Statnett og NVE. Fjerning av bestemmelsen er også i tråd med moderne standardvilkår.

NVE vil i tillegg foreslå å beholde bestemmelsen om at oppsagt kraft ikke senere kan forlanges avgitt.

Post 4 Kontroll med betaling av avgift mv.

(tidligere post 4)

Hovedinnholdet i posten er beholdt, men språket er modernisert.

Post 5 Byggefrister mv.

(tidligere post 5)

NVE foreslår at fristen for oppstart av byggearbeid utvides fra 2 til 5 år, og at fristen for fullføring etter søknad kan utvides med ytterligere 5 år, jf. vassdragsreguleringsloven § 15.

Post 6 Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.

(tidligere post 24/23)

Hovedinnholdet i posten er beholdt, men språket er modernisert. Begrensningen i konsesjonærens plikt knyttet til ulemper og utgifter foreslås fjernet fra bestemmelsen. Bestemmelsen om varsling av Landsforeningen for naturfredning ved ødeleggelse av dyre- og plantearter, naturforekomster og steder med vitenskapelig eller historisk betydning foreslås fjernet da bestemmelsen ikke lenger er aktuell.

Post 7 Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

(tidligere post 16/15 og post 24/23)

Myndighet for godkjenning av planer og tilsyn foreslås lagt til NVE, istedenfor til «vedkommende departement», i tråd med moderne standardvilkår. Vi foreslår å ta inn bestemmelser om kommunens rett til å uttale seg om anleggsveier, massetak og overskuddsmasser, om plikt for konsesjonær til å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder, om konsesjonærens plikt til opprydding, om at hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til nytte for allmennheten, og om at NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring etter denne posten.

Post 8 Naturforvaltning

(tidligere post 14/13)

NVE foreslår å innføre moderne standardvilkår om naturforvaltning, med bestemmelser om at Miljødirektoratet kan pålegge konsesjonæren å gjennomføre tiltak av hensyn til fisk, plante- og dyreliv, og pålegge konsesjonæren å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser, å dekke utgifter til ekstra oppsyn i anleggstiden, og å dekke utgifter til kontroll og tilsyn etter denne posten.

Vi foreslår også en egen bestemmelse om å ta vare på og gjøre kompensierende tiltak for friluftsliv. Bestemmelsen er ny, og i tråd med moderne standardvilkår.

Post 9 Automatisk fredete kulturminner

(tidligere post 24/23)

I tråd med moderne standardvilkår foreslås å innføre vilkår om automatisk fredete kulturminner. Krav om innbetaling av engangsbeløp til kulturminnevern i vassdrag (sektoravgift) er tatt ut av det nye vilkåret for konsesjonene gitt i 1961 og 1963. Konsesjonen fra 1957 har ikke vilkår om kulturminner fra før, og omfattes derfor av ordningen med sektoravgift. NVE anbefaler at e-verket pålegges sektoravgift for magasinkapasiteten i Kleppsvatn, som er den eneste reguleringen med konsesjon fra 1957 som e-verket benytter i dag.

Post 10 Forurensning

Bestemmelsen er ny og i tråd med moderne standardvilkår.

Post 11 Veier, ferdsel mv.

(tidligere post 12/11)

Posten videreføres i hovedtrekk men med et mer moderne språk.

Post 12 Terskler mv.

Ny bestemmelse i tråd med moderne standardvilkår som gir hjemmel til pålegg om bygging av terskler og tiltak mot skred, erosjon mv.

På utbygningstrekingen til Nye Suvdøla kraftverk kan NVE, i medhold av konsesjonsvilkårene til Nye Suvdøla kraftverk, pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner og opprensninger. NVEs miljøtilsyn vil vurdere behovet for slike tiltak når Nye Suvdøla kraftverk er bygget og satt i drift.

Post 13 Rydding av reguleringssonen

(tidligere post 15/14)

Vi foreslår at bestemmelsen om rydding av reguleringssonen blir supplert og konkretisert, og at NVE gis myndighet til å gi pålegg etter bestemmelsen.

Post 14 Manøvreringsreglement

(tidligere post 18/17)

Gjeldende manøvreringsreglement, gitt ved planendring 18.04.1966 foreslås oppdatert i tråd med moderne standardvilkår.

Tidligere bestemmelse om at manøvreringen skal forestås av en norsk statsborger foreslås fjernet da den ikke lenger anses aktuell. Bestemmelsen om tvangsmulkt ved brudd på reglementet foreslås fjernet da slike reaksjonsbestemmelser samles i de nye vilkårenes post 20. Se egne kommentarer til manøvreringsreglementet nedenfor.

Post 15 Hydrologiske observasjoner

(tidligere post 19/18)

Posten samsvarer i hovedsak med tidligere bestemmelse. Men det foreslås at «anleggets eier» erstattes med «konsesjonæren» og at «departementet» erstattes med «NVE» i tråd med moderne standardvilkår. Videre foreslås at bestemmelser om merking av reguleringshøyder tas ut av vilkårene og beholdes i manøvreringsreglementet.

Tidligere bestemmelse om at kopier av konsesjonærens kart over anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling foreslås fjernet.

Post 16 Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking

Tidligere post 19/18/ har bestemmelse om merking av oppdemningshøyder, og samme bestemmelse står i tidligere manøvreringsreglement. Dette foreslås strøket i vilkårene, og står kun i forslag til revidert reglement, i tråd med dagens standardvilkår.

I nye post 16 foreslås en bestemmelse om registrering av minstevannføring, skilting og merking mer generelt, i tråd med moderne standardvilkår.

Post 17 Etterundersøkelser

Bestemmelsen er ny og foreslås inntatt i tråd med moderne standardvilkår.

Post 18 Militære foranstaltninger

(tidligere post 17/16)

Posten samsvarer i hovedsak med tidligere post 17/16 i gjeldende vilkårssett. Men det foreslås at «konesjonæren» settes inn istedenfor «anleggets eier».

Post 19 Luftovermetning

Bestemmelsen er ny og foreslås inntatt i vilkårene.

Post 20 Kontroll og sanksjoner

(tidligere poster 18/17 og 24/25)

NVE foreslår å ta inn bestemmelser om mulighet for tilbaketrekning av konsesjon i tilfelle gjentatte eller fortsatte overtredelser av enkelte vilkårsposter, at NVE kan pålegge tvangsmulkt i tilfelle overtredelse av bestemmelser fastsatt i eller i medhold av lov eller i konsesjonsvilkår, eller at det kan ilegges overtredelsesgebyr, bøter eller fengselsstraff etter vassdragsreguleringsloven §§ 24 og 25.

Post 21 Tinglysing

(tidligere post 26/25)

Posten foreslås i hovedsak videreført, med modernisert språk.

Merknader til nytt manøvreringsreglement

NVE foreslår et manøvreringsreglement med moderne språk. Videre foreslås å fjerne tidligere post 5 om at manøvreringen foretas av en norsk statsborger.

Post 1

(tidligere post 1)

NVE foreslår at regulering av Steinbutjern tas ut av manøvreringsreglementet. Reguleringen av Steinbutjern er lagt ned, og dammen ble revet med tillatelse fra NVE i 2002. Buvatn ble formelt tatt ut av manøvreringsreglementet med Industridepartementets tillatelse 24.10.1966, og er derfor heller ikke med i det nye manøvreringsreglementet.

I gjeldende manøvreringsreglement er kotehøydene oppgitt i ulike lokale høydesystemer. NVE registrerer også at overføringen av Lianelva står oppgitt på kote 425, som er omtrent 100 m lavere enn der overføringsinntaket ligger. NVE kjenner ikke til bakgrunnen for dette avviket, men anser dagens inntak i Buvasselva som et godkjent tiltak.

NVE har henstilt til Drangedal e-verk å oppdatere alle kotehøydene i reglementet etter NN 2000. Samtidig har vi bedt e-verket om å oppgi korrigeret kotehøyde og størrelse på overført nedbørsfelt for overføring av Lianelva (inntaket i Buvasselva), slik at dette samsvarer med det etablerte anlegget. Nye kotehøyder ettersendes OED, slik at nytt manøvreringsreglementet oppdateres før endelig fastsettelse.

Post 2

(tidligere post 3)

NVE anbefaler å ta inn nye bestemmelser om minstevannføring fra Buvasselva i sommermånedene, og minstevannføring i Kleppvasselva vår, sommer og høst. Videre anbefaler vi en ny bestemmelse om at tilsiget til Kleppsvatn skal prioriteres til å fylle opp magasinet til kote 532 i sommermånedene.

NVE vil her, som i vilkårssettet, anbefale å stryke bestemmelsen om slipping av vann av hensyn til fløtning, da bestemmelsen ikke lenger er aktuell.

Bestemmelsen i tidligere post 3 om å ikke øke flomvannføringen videreføres i post 2. I tillegg anbefales å legge til en bestemmelse om at vannføringsendringer skal skje gradvis.

Post 3

(tidligere post 4)

Posten videreføres i hovedtrekk som tidligere.

Post 4

(tidligere poster 6 og 7)

Tidligere poster 6 og 7 om endringer i reglementet og mulig tvist om forståelse av reglement anbefales samlet i en post.

Øvrige merknader

Privatrettslige spørsmål

Privatrettslige spørsmål som angår de enkelte eiendommer eller rettigheter som ble berørt av reguleringen, ble løst ved tidligere inngåtte minnelige avtaler og offentlig skjønn. Eventuelle ytterligere spørsmål av privatrettslig art må løses direkte mellom konsesjonæren og de respektive grunneierne, via minnelige avtaler eller rettslig prosess. Dette gjelder eksempelvis krav om vann til dyrehold ved Sollid gård.

Videre saksbehandling

Saken oversendes med dette til Olje- og energidepartementet for videre behandling. Revisjonsdokumentet følger vedlagt. Sakens dokumenter er gjort tilgjengelige i Sedok.

Med hilsen

Per Sanderud
vassdrags- og
energidirektør

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Forslag til nytt manøvreringsreglement

Forslag til nye vilkår for konsesjon gitt 18.1.1957

Forslag til nye vilkår for konsesjoner gitt 18.8.1961 og 1.2.1963

Kopi til:

DRANGEDAL EVERK KF